

na př. v roce 1890 již 5·04⁰/₀, tedy v době, kdy počaly se vydávati 3¹/₂⁰/₀ nebo 3⁰/₀ listy zástavní. Nelze tudíž pochybovati o tom, že by konversí hypotek sprostilo se rolnictvo v značné míře svých nynějších strašných dluhů; konverse tato jest i z toho důvodu žádoucná, aby se vyrovnal nepoměr mezi velkostatkem a malorolnictvem co do míry úrokové, jenž dnes rdousí držitele malých statků, jež namnoze jsou osamoceni a pomoc jim od různých živlů poskytovaná jest vlastně vyssáváním.

Na konec poukázáno budiž na mnohoslibnou činnost co do úvěru zemědělského, jakou osvědčiti mohou společenstva hospodářská, bude-li jich organisace řádným způsobem provedena.

Uzavírka tuhá byla ve starém řízení exekučním připuštěna jakožto prostředek ku zajištění zástavního věřitele při zájmu movitých předmětů. Aby zabavených věcí exekut nemohl používatí nebo jinak jimi nakládati, poskytoval starý soudní řád cestu dvojí: Budťo se mohly zabavené movitosti na žádost žalobcovu a na nebezpečí jeho s přivolením předchozích zástavních věřitelů dáti v uschování komusi třetímu nebo též soudu, šlo-li o věci cenné a snadno přenositelné. Nebo mohl exekvent žádati, aby sice zabavené věci ponechaly se exekutovi v držení, ale aby se věci tyto za intervence vykonavatele soudního uzavřely v příhodné místnosti pod pečeti soudní a tak aby se právo volné dispozice s nimi exekutovi odňalo. Toto opatření nazývalo se uzavírkou tuhou, a příslušelo každému věřiteli, kterýž pak nebyl — jako při přenesení — vázán předchozím přivolením předních věřitelů. Všechny předměty zástavní se ovšem k opatření tomu nehodily: na př.: dobytek, jiná zvířata, potraviny zkáže podléhající atd., ovšem ale mohly se zabaviti zemské plodiny (obilí, ovoce atd.), pokud mohly déle bez úhony ležeti (jako brambory, sušené ovoce atd.) Jestliže se naznačené předměty uschovaly v některé místnosti patřící exekutovi (nebo aspoň jemu přístupné) a soudně uzavřeny byly, nemohl žádati za náhradu výloh uzavírky, ježto exekvent tím jen užil plně svého práva k výkonu exekuce a exekut byl tu povinen — nechav věc až k tomu dojíti — veškery útraty nésti.

Poukázati jest ještě k tomu, že jakékoli svémocné nebo bezprávné porušení soudní pečeti trestalo se jako přestupek proti veřejným zařízením a opatřením a to, bylo-li spácháno z pouhé svévoie nebo z lehkomyšlné zvědavosti, vězením od 1—3 měsíců. Spácháno-li však porušení ono na znamení zlehčení veřejných nařízení nebo s tím úmyslem, aby se svémocně zjednala platnost domnělému vlastnímu právu a pod., nastupoval trest tuhého vězení od 1—6 měsíců.

Platný řád exekuční nezná uzavírky tuhé, nýbrž připouští jen uschování zabavených předmětů (§ 259 ex. ř.). Nebyl-li učiněn návrh na takovéto uschování, má se zabavení označiti způsobem každému snadno poznatelným (nápadným).

Území celní.

Území celní tvoří země ležící uvnitř čáry celní (§ 1 ř. cel. a monop.). K celnímu území rakousko-uherskému patří tudíž veškera království a země na říšské radě zastoupené, dále i země koruny uherské na základě obnovené jednoty celní a obchodní. V toto území celní pojato bylo též knížectví Lichtenštejnské důsledkem státní smlouvy mezi Rakousko-Uherskem a knížectvím tímto dne 5. června 1852 uzavřené a v letech 1863 a 1876 obnovené. Vedle této státní smlouvy mají v knížectví Lichtenštejnském

platnost — bez porušení zeměpanského práva výsostního panujícího knížete — příslušné rakouské zákony a nařízení týkající se cel, státních monopolů, daně potravní, kolků na kalendáře, časopisů a hracích karet.

Území celní dělí se ve vnitřní území celní a v okres pohraničný; pohraničným okresem rozumí se prostor ležící podél čáry celní; jeho šířku určuje ministerstvo financí a jest okres tento podroben zvláštnímu dohledu. Osady ležící v okrese pohraničném uvedeny jsou ve zvláštním seznamu a obsahují místní tabule osad ležících proti zemským hranicím a udávají, zda dotyčné místo leží v pokraničném okrese čili nic. Čára pak, k níž sahá až pohraničný okres, sluje vnitřní čarou a území, jež čára tato obepíná, nazývá se území celní vnitřní.

Uznání dluhu.

I. Pojem.

Uznání je vůbec prohlášení osoby, že po právu existuje nárok proti ní směřující. Uznání dluhu je ústní nebo písemný, výslovný neb mlčky učiněný, soudní nebo mimosoudní projev vůle kontrahenta jednoho učiněný straně druhé toho obsahu, že kontrahovaná pohledávka po právu existuje a obsahuje zpravidla též slib dluh v určitý čas zaplatiti. Uznání je tudíž dostatečným právním důvodem, na jehož základě lze určitou pohledávku dobývati (rozh. ze dne 10. prosince 1869 č. 1290 č. sb. 3283), proti čemuž připouští se však odvod, že uznání dluh je neplatným (rozh. z 21. prosince 1881 č. 12.802 č. sb. 9780). Avšak uznání dluhu jest jen tehda samostatným důvodem zavazujícím, týká-li se vůbec smlouvy dovolené (rozh. z 13. dubna 1882 č. 1056 č. sb. 8952). Proto je též neplatným uznání nedovolené zvláštní přípovědi při nuceném narovnání v konkursu (rozh. ze dne 19. dubna 1886 č. 6002 č. sb. 11.040). Uznání dluhu neplatného pro nedostatek formy je však právně účinným (rozh. ze dne 5. dubna 1888 č. 1794 č. sb. 12.127). Uznání dluhu není novací, ježto uznáním nemění se ani právní důvod ani hlavní předmět pohledávky (rozh. z 22. prosince 1886 č. 12.295 č. sb. 8599).

II. Uznání dluhu může se státi, jak již řečeno, ústně nebo písemně, tudíž vyhotovením dlužního prohlášení. Státi se může ve sporu jako mimosoudní doznání, lze konečně na ně souditi i z jiných skutečností. Otázka však, z čeho lze souditi na uznání, je sporná, ježto nutno otázku tu řešiti od případu k případu, takže nelze stanovití pravidlo povšechné. Je tu beze vší pochyby uznání, platí-li dlužník pohledávku po částech, aniž pohledávce odporuje (rozh. ze dne 1. července 1864 č. 4685 č. sb. 1940), neb platí-li bez výhrady úroky (rozh. z 11. března 1869 č. 1407 č. sb. 3339), neb žádá-li za povolení splátek, není tu však uznání, přijme-li se účet bez výtky (rozh. ze dne 19. března 1879 č. 1419 č. sb. 7378) neb neodpoví-li se na upomínku (rozh. ze dne 26. ledna 1881 č. 14.614 č. sb. 8265), ovšem je tu však uznání, spolupodepsal-li dlužník listinu postupní (rozh. ze dne 26. května 1863 č. 3673 č. sb. 1729).

III. Odpor proti uznanému dluhu.

1. Jest především otázka, lze-li odporovati uznávací smlouvě z toho důvodu, že uznání dluh po právu neexistuje. Zde nutno lišiti, zda uznávající nevěděl v době vydání dluhopisu o tom, že dluh neexistuje, či zda bylo mu dobře známo, že pohledávka po právu neexistuje; v prvním případě je tu omyl, který, poněvadž se týká podstatného předmětu, totiž pohledávky, má v zápětí dle analogie § 1385 o. o. z. neplatnost uznání.